

MISCEL·LÀNIA

M. Villangómez Llobet

EIVISSA A LA CRÒNICA DE RAMON MUNTANER

No són gaire abundants en notícies sobre Eivissa les quatre grans cròniques catalanes dels segles XIII i XIV. Amb tot, tres dels quatre cronistes, Jaume el Conqueridor, Bernat Desclot i Pere el Cerimoniós, es refereixen amb certa extensió a tres episodis històrics relacionats amb Eivissa, importants en general i sobretot per als eivissencs. Cada un dels tres episodis és tractat per un dels cronistes: la conquesta d'Eivissa, pel rei Jaume I; els fets esdevinguts a la mar d'Eivissa entre

sarraïns i catalans, abans de la conquesta, pel curialesc Desclot; la invasió de l'illa i el setge de la vila, sota el comandament de Pere I de Castella, pel nostre rei Pere III (IV d'Aragó). S'explica que Jaume I no sigui més ampli en la seua narració, per la raó que ell no participà personalment en el desembarcament a Eivissa ni en el setge i l'assalt de la vila; la preparació de l'empresa, amb els acords entre el rei i Montgrí i entre aquest, Nunó Sanç i Pere de Portugal, ocupa al *Llibre dels feits* quasi la

mateixa extensió que la realització de la conquesta. Pere III tampoc no anà a Eivissa per tal de repel·lir l'agressió del rei castellà; es limità a traslladar-se a Mallorca i a preparar-se per a la lluita marítima. La narració d'aquesta preparació i de les amenaces de passar a Eivissa, amb el resultat de la fugida de Pere el Cruel, ocupen més ratlles que la dels esdeveniments dins la mateixa illa. Ara bé; aquest episodi de la guerra dels dos Peres es pot completar amb la crònica castellana del Canciller Ayala i amb altres fonts, i el de les topades marítimes contades per Descloit es pot

Arxiu Històric Arquebisbat de Tarragona. Armari de la mitra. Index Vell.
Referència d'alguns documents dels anys en què Ramon Muntaner era lloctinent a Eivissa.

[illegible]

17

[illegible]

1. 2.

[illegible][illegible]

११.

[illegible]

100.

[illegible]

comparar amb textos àrabs. En canvi, el text de Jaume I és gairebé l'única font que ens permet de reconstruir una mica la presa de la vila d'Eivissa pels catalans. Sobre Eivissa al *Llibre del rei En Pere*, de Bernat Desclot, vaig escriure un article al núm 4 d'aquesta revista. També m'he referit a aquesta crònica i a les dues cròniques reials en altres treballs, sobretot al llibre *Eivissa* (1974) i a l'article *El setge de la vila d'Eivissa en 1359*, publicat a la revista *Lluc* (març de 1972, amb un afegit al núm de juliol-agost del mateix any).

Sembla que Ramon Muntaner, que morí de lloctinent a Eivissa, s'hauria d'haver ocupat detalladament de la nostra illa, però no és així. Hem de tenir en compte, en primer lloc, que la crònica fou acabada abans de la seua vinguda. Després de tots els seus viatges, batalles i treballs, vivia a València quan escriví la gran obra. "Jo, Ramon Muntaner, nadiu de la vila de Peralada e ciutadan de València,... fiu aquest llibre e el comencé... en temps de seixanta anys,... el quinze dia de mais de l'any ... mil e tres-cents vint-e-cinc." El llibre quedà llest al cap d'un poc més de tres anys; abans, per tant, que Jaume III el cridàs al seu regne de Mallorca. Ramon Muntaner havia dut en braços Jaume, infant de poques setmanes, de Catània a Perpinyà; el rei, com ho fou amb els anys aquella criatura, l'omplí de benifets i li donà el càrrec a Eivissa. No era la primera vegada que Muntaner governava una illa; ja ho havia fet a Gerba, de 1309 a 1315. Ja vell, el trobam a Eivissa el 1333; hi mor a mitjan 1336, d'edat de setanta-un anys. El seu fill Macari du el cadàver a València, on és enterrat a la capella de Sant Macari, fundada pel mateix Ramon Muntaner a l'església de Sant Domènec.

La famosa *Crònica de Ramon Muntaner* parla de la presa de la Ciutat de Mallorca per Jaume I i diu que després "tot lo regne se reté a ell". I afegeix tot seguit: "E hac a lleixar la illa de Menorca que és a trenta milles prop la illa de Mallorca, a almoixerif de Menorca que se'n féu son hom e son vassall, e s'avenc ab ell que li donàs son cert treüt tots anys. E semblantment féu de la illa d'Eivissa, que és a seixanta milles prop la illa de Mallorca. E cascuna és bona illa e honrada; e cascuna vogi cent milles; e cascuna era molt bé poblada de bones gents de moros". Les últimes paraules, sobre les illes musulmanes, són les més interessants; és equivocada, en canvi, la unificació que fa Muntaner de l'actitud de Jaume I envers Menorca i Eivissa. És cert que

l'almoixerif de Menorca es féu el seu vassall el 1231; altrament, l'illa no fou conquerida fins el 1287, pel nét de Jaume I. Eivissa, contràriament, fou conquerida sense gaire espera, el 1235, i sense que sapiguem res de submissions prèvies; ja el 1231 hi havia hagut un primer pacte per a la conquesta entre Jaume I i els seus parents Nunó Sanç i Pere de Portugal, els dos mateixos que, quatre anys després, s'unirien a Guillem de Montgrí en l'empresa definitiva. El cronista, més endavant, s'ocuparà extensament de la conquesta de Menorca per Alfons el Liberal, però no s'havia ocupat, ni s'ocuparà ja, de la primerenca conquesta d'Eivissa.

Sabem per Muntaner, doncs, que Eivissa, en els temps àrabs, comptava amb una abundant població de moros. El que Muntaner no ens diu és com es repoblà l'illa després de la conquesta, cosa que indica respecte a Menorca: "E donà-li [el rei Alfons al procurador Pere de Llibià] tot poder que pogués tota la illa donar a pobladors, e que de bona gent poblàs la illa. E així ho féu segurament, que així és poblada la illa de Menorca de bona gent de catalans, com nengun lloc pot ésser bé poblat".

Immediatament després d'aquesta informació, Muntaner ens en dona una referent a Eivissa, que és llàstima que no s'hagi comprovat. "Lo senyor rei... partí's de Menorca, e venc-se'n a Mallorca, on li fo feta gran festa per la sua venguda... E puis partí de Mallorca, e tramès-ne tot l'estol en Catalunya, ab l'almirall; e lo senyor rei, ab quatre galees, girà's en Eivissa per visitar, on li fo feta així mateix gran festa, e estec-hi quatre jorns. E puis anà-se'n en Catalunya, e pres terra a Salou; e de Salou anà-se'n en Barcelona". Això, si fos cert, suposaria que el rei Alfons va ser dues vegades a Eivissa. Ja parlarem de la primera vegada, segura; però aquesta segona, el 1287, sembla que no pogué ocórrer, segons un comentari de Ferran Soldevila: "L'*Itinerari* de Carreras Candi (p. 68) no deixa lloc per a aquesta anada a Mallorca, ja que dona seguits els sojorns a Ciutadella fins al 6 de març, i l'endemà dia 7 ja dona el sojorn a Barcelona. Amb tot, una postil·la a l'ed. Casacuberta, V, p. 43, dona la data de 5 de març com d'arribada del rei a Mallorca". Adhuc acceptant això darrer, si el dia 5 arribava el rei a Mallorca i el 7 ja era a Barcelona, no hi havia temps perquè el viatge s'allargàs fins a Eivissa. Això, però, tenint sempre en compte que sigui certa l'última d'aquestes dates de l'*Itinerari d'Alfons II*, de Carreras Candi.

El viatge indubtable és l'anterior del

mateix rei a Eivissa, pel gener de 1286. Fet que cal fer ressaltar, perquè és l'única vegada que un rei de Catalunya-Aragó o de Mallorca, és a dir, un rei nostre, posà els peus a l'illa, durant els temps medievals. Com diu Quadrado, "Jaume el Conqueridor no visità en quaranta anys, ni des de Mallorca ni des de la costa valenciana, la petita illa que li havien adquirit els seus magnats; ho féu en 1260 el seu fill Jaume, fadrí de desset anys, ja declarat hereu del regne insular i dels estats del Rosselló". Com a rei, però, Jaume II de Mallorca no va venir mai, com tampoc no vingueren els seus successors. "Ni el malafís Sanç ni el desventurat Jaume III no calcigaren mai, que se sàpiga, aquell apartat racó dels seus estats: Eivissa no conegué personalment els dos bondadosos prínceps". Enmig del regnat de Jaume II, però, el regne de Mallorca fou incorporat transitòriament a la corona de Catalunya-Aragó, per obra d'Alfons, que complí l'encàrrec que li féu poc abans de morir el seu pare, Pere el Gran. Aquestes foren, segons Muntaner, les paraules del rei de Catalunya-Aragó al seu fill (notau que no parla de Menorca, encara en poder dels moros): "Infant, nós volem que encontinent vos aparellets per passar a Mallorca ab cinc-cents cavallers; e l'almirall irà ab vós. E assetjats la ciutat; e el fet serà així ordonat: que a pocs de dies que hi siats, la ciutat vos serà retuda, e tota l'illa, e Eivissa atretal. A açò no tardets, que ans se faça tantost."

Alfons aconseguí retre la ciutat de Mallorca, segons Muntaner, dos dies després de rebre la notícia de la mort del seu pare. Hi hagué un període de dol. "E puis pres comiat de la ciutat e de tots aquells prohòmens de fora que hi eren venguts, e anà-se'n, e féu la via d'Eivissa. Ara és ver que mentre ell tenia lo setge a la ciutat de Mallorca, havia tramès a Eivissa que sabés de llur volentat si es retien a ell; e los prohòmens d'Eivissa prometeren-li que ço que faria la ciutat de Mallorca farien ells. Per què ell anà a Eivissa, e tantost los prohòmens reberen-lo ab gran honor; e entrà dins lo castell, e estec-hi dos dies, e lleixà-hi un cavaller molt savi e bon, per nom En Lloret, per castellà. E pres comiat, e anà-se'n en Barcelona, e aquí li fo feta gran festa." Aquesta estada a Eivissa és certa. Ho prova documentalment Carreras Candi en el seu *Itinerari del rei Alfons II* (1922), que diu que Alfons estigué a Eivissa el 19 de gener de 1286, d'on passà a Alacant i a València; l'estada a Barcelona fou després de les exèquies del seu pare.

Piferrer ja parlà d'aquesta visita: "Un simple missatge i després dos dies de permanència a Eivissa bastaren perquè aquesta seguís l'exemple de Mallorca". Informació a la qual afegeix Quadrado, en una nota, que Alfons, en el curs del mes de gener de 1286, "sotmeté de pas Eivissa, i desembarcà amb el seu estol a Alacant". Macabich també recull el fet: "Tot seguit arribà N'Alfons III (proclamat ja rei a tots els seus estats), amb el seu estol de quatre galeres. Hi estigué pocs dies (dos, segons Piferrer, i quatre, segons Binimelis), rebent homenaatge i confirmant els privilegis i franquesses, i partí cap a Alacant. Deixà de castellà l'esmentat Guillem de Lloret". Macabich (prenent-ho de Binimelis) ja ens havia dit que Guillem de Lloret, juntament amb Cervià de Riera i Pere de Cardona, havia estat abans a Eivissa, en aquella missió exploratòria encarregada per Alfons que ja coneixíem per Muntaner. Piferrer, com hem vist, està d'acord amb els dos dies d'estada del rei que indica Muntaner. Els quatre dies a què es refereix Binimelis, com el detall de les quatre galeres, coincideixen amb les particularitats de la segona visita de què també parla Muntaner, després de la presa de Menorca (1287). Visita no confir-

mada, segons hem indicat. Després d'Alfons II de Catalunya i III d'Aragó, ja no vingué a Eivissa cap dels seus sobirans, fins que l'emperador Carles arribà a "lo port de Portmany" en 1541.

La conquesta de Menorca per Alfons suposà per al seu oncle, Jaume II de Mallorca, quan recuperà el seu regne en 1298, una bona adquisició. Muntaner, en contar-nos la conquesta de Menorca, esmenta un fet en el qual surt el nom d'Eivissa: "E així lo moixerif reté-li [a Alfons] lo castell, e la vila de Ciutadella e tots los altres llocs de la illa, e li donà tot quant tresor havia. E lo senyor rei lliurà-li una nau que noliejà, de genoveses, qui era venguda al port de Maon per fortuna, que anava en Eivissa carregar de sal". Sempre la sal o la fusta eivissenques, com a productes d'exportació. I la inseguretat a la mar, amb freqüents males fortunes, aquella vegada per a desgràcia de la nau genovesa, que mai no arribà a Eivissa, ni tampoc al seu nou destí. Car "lo moixerif estrò ab cent persones, entre hòmens, fembres e infants... partiren-se del port en tal punt que la nau aquella acollí fortuna e rompé en Barbaria, que anc no n'escapà persona".

contraforts, amb coberta de creueria", tipus que "va començar essent occitànic, però esdevingué —a conseqüència de la penetració de l'arquitectura francesa progressivament assimiladora— un tipus purament català", amb una "tendència a l'espai ample".

Una de les parts gòtiques conservades a Eivissa és la corona de cinc capelles radials. Al meu treball del número anterior d'aquesta revista, escrit molts de mesos abans de la seua aparició, em referia a una capella absidal, la de sant Miquel, convertida en antesagristia i arxiu. Doncs bé, aquesta capella del segle XIV ara ha estat restaurada completament, fet que ha suposat, entre altres coses, el trasllat de l'arxiu a una dependència de la casa episcopal i la desaparició del sostre que la dividia. Veim la capella sense l'emblanquinat i en tota la seua elevació, amb l'alt finestral gòtic amb mainell que ha aparegut i al qual, ja restaurat, sols manca, quan escric aquestes ratlles (30 d'abril de 1976), la vidriera. Queden a la vista de la gent la clau de volta on figura sant Miquel i, damunt les columnes dels angles de la capella, els quatre capitells esculpits. Sembla que representen Jesús com a pastor; sant Joan Baptista; Jesús assegut entre sant Tomàs, de genolls, i un altre apòstol, assegut; i el quart, incomplet, dos àngels que sostenen unes figures humanes, potser unes ànimes.

El finestral es mostra més amunt de la bella porta que dona a la sagristia, de decoració més refinada que la dels capitells. La imposta típicament gòtica representa, a l'esquerra, la Mare de Déu pujada al cel —l'Assumpció—, sostinguda per dos àngels, un a cada costat, que volen quasi horitzontalment, i, a la dreta, la Mare de Déu i el Fill, asseguts, entre dos àngels dempeus; Jesucrist aguantant, alta, una corona, i l'escena és, evidentment, la Coronació de la Verge. Un arc que volta l'ogiva recolza en dos relleus, que formen com una continuació de la imposta i representen sant Pau, el de l'esquerra, i sant Pere, el de la dreta.

Cal lloar aquesta restauració de la capella, realitzada per l'església, i esperar que Belles Arts, que s'encarregà de la restauració de la capella oposada, la del campanar, reemprengui aviat les obres massa temps interrompudes.

Observem, al plànol que il·lustra l'article esmentat, que les capelles gòtiques —les absidals— són més amples que les barroques dels costats de la nau. Les gòtiques laterals, si s'arribaren a construir, devien ser iguals o més amples que les cinc de l'absis. Això vol dir que

TORNANT A LA CATEDRAL

El campanar de la catedral
des de la coberta de les capelles absidals.

Quan Muntaner residia a Eivissa, es devia trobar en una primera fase l'edificació del temple parroquial de Santa Maria. És probable que s'hi treballàs a bon ritme, entre que els constructors devien sentir l'efecte de l'empenta inicial i que aquells temps eren encara els bons, abans de les pestes i tots els altres factors que desencadenaren la crisi a mitjan segle XIV. Era l'època en què també s'aixecaven, tant al regne de Mallorca com al de València o a Catalunya, les esglésies gòtiques, tan catalanes, d'una nau, absis poligonal —amb capelles radials o sense—, capelles a cada costat de la nau situades entre els seus contraforts, coberta de creueria, ja no d'arcs diafragma, predomini dels plens sobre els buits, façanes amb tendència a la nuesa i a les línies horitzontals i sobrietat decorativa. Aquestes esglésies de la primera meitat del segle XIV ens ajuden a imaginar com es volia fer Santa Maria d'Eivissa, però ja sabem que de la nostra església queden sols algunes parts i no hi ha gairebé cap notícia històrica. Cirici Pellicer parla d'aquesta "forma molt típica dels Països catalans: la nau única, sense transepte, amb capelles laterals obertes entre els

Imposta dreta del portal de la Sagristia.

SOBRE DUES PARAULES EIVISSENQUES

Voldria examinar dues paraules relacionades amb el nostre dret, i veure a quines conclusions podem arribar respecte a la seua estructura, que haurà de quedar reflectida en la seua grafia. Aquestes paraules, tal com les promunciam a Eivissa, són *majoral* o *mijoral*, que és la que hauré d'estudiar amb més extensió, i *espòlits*, que presenta un problema principalment ortogràfic.

A l'illa, en general, es diu *majoral* a Vila i *mijoral* a fora; l'última forma és, per tant, la més estesa. No és, però, l'única, com sembla que es podria deduir del *Diccionari català-valencià-balear*, el qual dona aquesta definició de *mijoral*: "Amitger; arrendatari d'una finca rústica, que dona la meitat dels fruits al propietari (Eivissa)". Identifica, doncs, el *mijoral* eivissenc amb l'*amitger* de les illes majors, "cultivador d'una possessió rústica que va a mitges amb el propietari (Mallorca, Menorca)". És clar que no manca al diccionari el mot *majoral*, que antigament significava "superior, dirigent en general" i avui és, en el sentit que ens interessa, "el principal dels pastors, mossos de llaurança o criats, encarregat de governar-los en representació del propietari". El diccionari Fabra, on manca lògicament la forma *mijoral*, dona una definició semblant: "Superior en jerarquia; especialment el qui governa pastors, segadors o qualsevol classe de treballadors del camp". Quant a *amitger*, té una altra forma, *mitger*. El Fabra només recull la

si l'església gòtica arribà a tenir les dimensions de l'actual, cosa dubtosa, el nombre de capelles laterals fou inferior a l'actual. Davant la manca de dades, sempre hem de procedir a base de suposicions.

Algun altre canvi hi ha hagut al temple, d'ençà que vaig escriure el treball anterior. Les dues taules atribuïdes a Montoliu han passat a una altra capella, on es veuen massa obliquament: crec que el seu lloc és el museu de la Catedral, fora de qualsevol retaule barroc. La custòdia ja ha sortit, encertadament, de la sala capitular, i ara es mostra entre les dues taules atribuïdes a Francesc Comes, de la seua mateixa època, i la taula renaixentista de santa Anna. I podem admirar el retaule de sant Gregori, a la sagristia, amb les taules —l'únic que resta— distribuïdes com ho devien estar primitivament.

segona: "El qui conrea les terres d'altri repartint-se amb ell els fruits a mitges".

Podem dir que el *majoral* o *mijoral* eivissenc és un *mitger*, però no usarem aquesta darrera paraula quan vulguem referir-nos a una de les parts, el qui conrea la terra, de la institució eivissenca. Usarem, naturalment, la paraula de l'illa, que veim que té dues formes. ¿A quina donarem preferència, a la ciutadana o a la del camp? Ja sabem que la duplictat de formes es presenta en altres casos: *llengua* i *llengo*, *desset* i *disset*, *ametler* i *amettler*, etc. Cal, amb tot, distingir: tan ben dit està, per exemple, *devuit* con *divuit*, i cada u pot dir-ho o escriure-ho com li plagui. Ja no pot fer el mateix, si busca la correcció, quan es tracta de formes com *lleg* (amb *e* oberta, pronunciació de Vila) o *llarg* (pronunciació de la resta de l'illa): aquí hem de decantar-nos per aquesta darrera pronunciació. I al revés, la forma *mijoral* (pronunciació camperola que suposa una grafia diferent) crec que ha de cedir davant la forma ciutadana *majoral*. El meu parer és que *mijoral* no és sinó una corrupció de *majoral*. No sempre els pagesos conserven els mots amb més puresa, i així tenim el mot *esmorzar*, forma correcta emprada a Vila, enfront de l'incorrecte *morzar*, propi del camp.

Aquestes formes en *i* en comptes de vocal neutra es donen sovint a Eivissa (i a altres indrets del domini lingüístic català); així deim *dixar*, *pigar*, *dijunar*, *xinglot*, en comptes de *deixar*, *pegar*,

dejunar, *sanglot*. També s'esdevé el cas contrari: *nengü* al costat de *ningü*. Jo crec que la forma *mijoral* al costat de *majoral* és un cas com els que he indicat primer. Hi ha qui creu, però, que no es tracta de dues formes diferents d'una sola paraula, sinó de dues paraules diferents, que no tenen res a veure entre elles i són fins i tot discrepants pel que fa a l'origen. Segons aquest parer, *majoral* ve de *major* i *mijoral* ve de *mig*. El *mijoral* va a *mitges* amb l'amo, i d'aquí vindria el mot; caldria rebutjar a Eivissa, per tant, la forma *majoral*. El meu parer és totalment diferent: *mijoral* és sols una modificació de *majoral*, i aquesta forma, que també és eivissenca, ha de ser la preferent. Si *mijoral* procedís de *mig*, la seua forma seria, en tot cas, *mitjoral*, ja que totes les paraules i locucions relacionades amb *mig* prenen aquest so representat per *tj* o *tg*: *mitja*, *mitjà*, *mitjancer*, *mitjanja*, *mitjó*, *mitger* o *amitger*, a *mitjan*, a *mitges*, etc. ¿I com explicariem les lletres *or* entre *mig* i el sufix —*al* Si en eivissenc, per a aquest concepte, haguéssim adoptat un mot derivat de *mig*, aquest no seria altre que *mitger* o *amitger*, que és la derivació normal, ja existent en la nostra llengua.

Una altra qüestió és que *mig* hagi influït en la forma *mijoral*. Si deixam l'assumpte als filòlegs, sabrem que *mijoral* ve de *majoral*. Així ho diu ben clarament l'esmentat diccionari Alcover-Moll, el qual afegeix, però, que *mijoral* ha sofert una contaminació de *mig*. Això és molt diferent que afirmar que *mijoral* ve de *mig*. El diccionari diu exactament a l'article *mijoral*: "Etimologia: de *majoral* amb contaminació de *mig*". I a l'article *majoral*: "Etimologia: de *major* amb el sufix —*al*? pres de mots com *principal*, *general*, etc." Ara bé: crec que ni tan sols cal recórrer a la contaminació de *mig* per explicar-nos el mot *mijoral*. No hi ha contaminació en la forma *llexiu* que existeix al costat de la normal, amb vocal neutra, *lleixiu*, i el mateix passa amb els mots que hem indicat: *dixar*, *dijunar*, etc. No hi pot haver contaminació de *mig* en la forma *mijordona*, per *majordona*, que el mateix diccionari registra com a dialectal de Palafrugell. Doncs igualment pot existir, sense cap influència de *mig*, la forma dialectal eivissenca *mijoral*. Aquesta, d'altra banda, coexisteix a Eivissa amb *majoral*. Sent així, i sabent que *majoral* és la forma general a tots els països de llengua catalana, opin que a les Pitiüses hem de preferir aquesta forma, quan vulguem parlar o escriure amb una mica de regularitat. I no caldria dir que si el concepte ha de figurar en un text legal, encara que sigui escrit en

castellà, el mot no podrà ser sinó l'eivissenc —i normal alhora— *majoral*. D'altra banda, crec que el *Diccionari català-valencià-balear* hauria d'introduir unes modificacions, que segurament hi serien si els autors no haguessin desconegut que *majoral*, a Vila, és la forma corrent. La definició que figura a l'article *mijoral* hauria de passar, com a accepció 3, a l'article *majoral*, i l'article *mijoral* hauria de remetre simplement a aquesta accepció, indicant, però, que el mot correspon a la fonètica del camp d'Eivissa.

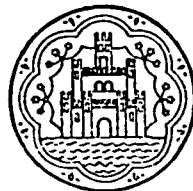
I com escriurem, *espòlits* o *espolis*? Vet aquí una altra paraula relacionada amb el dret eivissenc. No hi ha dubte que a Eivissa deim *espòlits*, com deim *gènit*, *àpit*, *prèmit*, etc., amb una *t* paràsita. I no solament a Eivissa. Les formes normals són *espoli* (plural *espolis*), *geni*, *api*, *premi*, etc. L'*espoli*

és, segons el diccionari Fabra, el "conjunt de béns que resten per mort dels prelats". L'Alcover-Moll, ultra aquest significat i el d'"acte d'espoliar, de despullar", dóna per a *espoli* els d'"escreix (Pla d'Urgell)" i d'"escriptura d'esposalles; capitulacions matrimonials que precedien al matrimoni (Mallorca)", i per al mot en plural, el significat propi d'Eivissa. I afegeix l'etimologia: "del llatí *spoliu*, despullament, despulls, deixalles".

En un escrit, quan volem expressar-nos en el nostre dialecte, transcrivim *gènit* o *col·lègit*. Igualment ho podem fer amb *espòlits*. En un text literari normal, però, escrivim *geni*, *col·legi*, *espolis*; és a dir, les formes generalment acceptades, pròpies de la llengua comuna. Sóc de parer que aquestes formes són les més indicades en un text legal, malgrat que es refereixi al dret particu-

lar d'Eivissa. Una cosa és la particularitat de la institució i l'altra és la particularitat lingüística. En uns llocs diran *espolis* i en altres, com Eivissa, *espòlits*: la paraula és la mateixa. La llengua literària general ha optat per la forma *espoli*, plural *espolis*, i aquesta és la que emprarem en el nostre llenguatge jurídic, fins i tot els eivissencs en referir-nos a una institució tan nostra.

M. VILLANGÓMEZ LLOBET

L'Institut
et
necessita.

FES-TE'N
SOCI

